

Juryrapport
Jan Brouwer Scriptieprijs Geschiedenis 2017

Laureaat: *E. (Eline) Pollaert MA, Ancient Drams and Modern Approaches. An exploratory application of cognitive science of religion to book 3 and 4 of Oneirokritika by Artemidorus of Daldis*, Universiteit Leiden, begeleider Dr. K. Beerden.

Eline Pollaert heeft een intellectueel zeer uitdagende scriptie geschreven. Waarom? Ze hield zich bezig met de *Oneirocritica* van Artemidorus van Daldis. Die *Oneirocritica* was zonder twijfel het meest succesvolle boek over dromen in zijn soort uit de Oudheid. Artemidorus zelf beklemtoonde al dat de vele verschillende soorten dromen die hij analyseerde, alle gebaseerd waren op authentieke ervaring. Dat heeft historici die geïnteresseerd waren in de mentaliteit van de doorsnee Romein er zelfs toe verleid Artemidorus als centrale bron te benutten.

Het probleem met de interpretatie van teksten uit de oudheid is, dat begrijpt u allemaal, dat er zo weinig van zijn. Waar de contemporaine historicus zucht onder de overdaad, worstelen oudhistorici met een tekort. Om een tekst te kunnen duiden hebben ze praktisch altijd te weinig informatie. Ze hebben daar allerlei oplossingen voor gevonden. Het belangrijkste is misschien wel het gebruik van inzichten uit belendende wetenschapsgebieden. Pollaert heeft zich juist op dat punt bijzonder onderscheiden. Ze stelde zich de vraag of de cognitieve religiewetenschap en dan met name het begrip contra-intuïtief hierin, een begrip dat de onveranderlijkheid van de structuur van het menselijk brein postuleert, haar behulpzaam kon zijn bij het contextualiseren van de *Oneirocritica*. Ik ga hier nu niet verder op in want wie kan u dat beter uitleggen dan Eline Pollaert zelf die zo dadelijk aan het woord komt.

Pollaert heeft om verschillende redenen bijzonder knap werk geleverd en haar scriptie stak met kop en schouders boven de overige elf meedingende werkstukken uit. Ten eerste heeft zij een werkelijk interdisciplinair onderzoek verricht door theorieën uit de cognitieve religiewetenschap te gebruiken voor haar droomboek. Zij heeft daarbij geprobeerd een stap verder te komen door een oplossing aan te bieden voor de problemen die zij ondervond bij de toepassing van de theorie op haar casus. Voor een als historicus getrainde wetenschapper is dit een bijzondere en bewonderenswaardige benadering van een historisch probleem. Maar weinigen onder ons zullen haar dit kunnen nadoen en de jury was diep onder de indruk van de theoretische diepgang.

Ten tweede is haar scriptie opmerkelijk helder en gestructureerd. Hoewel haar werkstuk een ingewikkelde theoretische en intellectuele exercitie betreft, blijft de tekst glashelder en weet zij de lezer uitstekend te leiden in deze gedachtenoefening. Ze omschrijft heel begrijpelijk en puntsgewijs het model dat ze toetst en laat op dezelfde heldere wijze zien waar het eigenlijk niet werkt. Vervolgens blijft ze niet bij de pakken neerzitten en suggereert ze een hele reeks mogelijkheden om het concept van contra-intuïtief toch bruikbaar te maken. Ook al heeft ze de definitieve oplossing nog niet, ze eindigt met een goed onderbouwde aansporing aan haar collega wetenschappers om kritisch met het idee aan de gang te blijven en nieuwe wegen voor toepassing ervan te beproeven.

Dames en heren, dit is niet de banale wetenschap van grote stappen snel thuis waarvan we er al veel te veel hebben, maar een vakbeoefening die uitblinkt in zorgvuldig beredeneerde stapjes op weg naar de oplossing van een serieus wetenschappelijk probleem. Daarop past maar een reactie: een bekroning met de Jan Brouwer scriptieprijs!

Prof. dr. M.P.C. (Manon) van der Heijden, hoogleraar comparative urban history Universiteit Leiden

Prof. dr. W.W. (Wijnand) Mijnhardt, hoogleraar vergelijkende wetenschapsgeschiedenis Universiteit Utrecht

De jury vergaderde op 22 februari 2017 onder leiding van Drs. M.L.L.E. Veldhuijzen van Zanten-Hyllner, ondervoorzitter KHMW en voorzitter Jan Brouwer Fonds; daarnaast waren ter vergadering aanwezig Prof. mr. A. Soeteman, secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen en Drs. S. van Manen, secretaris (notulen).